

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Lüderi Menckenii, IC. Facult. Iurid. Lipsiensis Ordinarii
Tractatio Synoptica Institutionum Iuris Iustinianearum
Theoretico-Practica**

Mencke, Lüder

Lipsiae, MDCCXXXV

VD18 11839880

Tit. I. De Justitia & Jure.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18253

LIB. I.
 INSTITUTIONUM.

TIT. I.

*De Justitia & Jure.**Definitio Justitiæ.*

Suntum
ex Ulp. l.
10. ff. h. t. **J**ustitia est constans & perpetua voluntas jus su-
 um cuique tribuendi.

Definitio Jurisprudentiæ.

1. Jurisprudentia est divinarum atque humana-
 rum rerum notitia, justii atque injusti scientia.

De Juris methodo.

2. His igitur generaliter cognitis, & incipienti-
 bus nobis exponere; Jura populi Romani, ita vi-
 dentur posse tradi commodissime, si primo levi
 ac simplici via, post deinde diligentissima atque
 exactissima interpretatione singula tradantur. Alio-
 quin, si statim ab initio rudem adhuc & infirmum
 animum studiosi, multitudine aut varietate rerum
 onaverimus, duorum alterum, aut desertorem
 studiorum efficiemus, aut cum magno labore, sæ-
 pe etiam cum *diffidentia*, quæ plerumque juvenes
 avertit, serius ad id perducemus, ad quod levio-
 re via ductus sine magno labore, & sine ulla *diffiden-*
tia, maturius perducere potuisset.

Juris præcepta.

3. Juris præcepta sunt hæc: 1.) honeste vivere,
 2.) alterum non lædere, 3.) suum cuique tribuere.

Divisio Juris in publicum & privatum.

Ex Ulp.
l. 1. §. 2.
ff. cod.

4. Hujus studii duæ sunt positiones, publicum
 & privatum. *Publicum Jus* est, quod ad statum
 rei

rei Romanæ spectat. *Privatum*, quod ad singulorum utilitatem. Dicendum est igitur de *Jure privato*, quod tripertitum est: collectum est enim 1.) ex naturalibus præceptis, 2.) aut gentium, 3.) aut civilibus.

I.

HOc Tit. agitur de *Justitia & Jure.* *Justitia* est *constans* atque perpetua voluntas (i. e. habitus moralis) *jus suum* cuique tribuendi. *Pr. J. b.* Hæc dividitur vulgo in *Universalem*, Pr. I. h. eaque exercitium omnium virtutum comprehendit, & *Particularem*, quæ de bonis externis suum cuique tribuit. Estque vel *Distributiva*, & distribuit *Res Communes* Civitatis secundum Proportionem Geometricam s. *comparatam æqualitatem*, personarumque qualitatem, l. 14. §. 3. ff. d. mun. & bon. vel *Communitativa*, & versatur circa *Res singulorum* commutandas, observata Proportione Arithmetica s. *simplici rerum æqualitate.* a. l. 1. ff. de contr. emt.

II. *Justitia* administratur mediante *Jurisprudencia*, quæ est rerum divinarum v. §. 7. J. d. R. D. J. P. O. & M. art. 8. & art. 5. §. 48. atque humanarum notitia, justis atque injustis scientia. §. I. J. b. sive *Prudentia Civilis*, Jus § I. h. ad actiones, in Civili Societate obvenientes, applicandi. a. l. 1. §. 1. ff. b.

III. *Jurisprudencia* exercetur per *Interpretationem Doctrinalem*, qua a *Judice vel Jcto* sensus

sensus legis eruitur. L. 2. §. 13. ff. d. O. J. (a) Ea-
que est vel *simplex* s. *Declaratoria*, qua ex legum
verbis mens Legislatoris colligitur, d. l. vel *Re-*
strictiva, qua ob *Rationem Legis Specialem* ge-
neralia ejus verba restringuntur, l. 6. C. d. leg. L.
14. ff. eod. C. 28. d. R. J. 6. (b) vel *Extensiva*, qua
ob *Rationem Legis Generalem* specialia ejus
verba extenduntur. L. 13. ff. d. leg. (c) §. un. J. d.
legitim. Patron. tut. A qua differt *Interpretatio*
Authentica, qua ob Legis insignem obscurita-
tem fit *Legislatoris expressa taciteve* (hæc in-
terpretatio Usualis dici solet) declaratione. l. 9.
C. d. leg. j. l. 12. §. 1. ff. qui & a quib. manum. l. f.
C. d. leg. l. 37. ff. eod. fac. N. 162. c. 1. Instr. Pac.
Osn. & Mon. art. 8. §. gaudeant. Dec. El. 2. 4.

IV. *Jus* est Norma a superiore præscripta
inferiores ad obsequium obligans. a. l. f. §. 1.
C. d. leg. Jus tractatur Methodo primum sim-
pliciore, in Institutionibus, postea exactiore in
Digestis, ut desertio studiorum laborisque diffi-
cultas evitetur. §. II. J. b. Jurisperitiæ com-
parandæ servit, *Doctrina & Apprehensio* fide-
lis, conservandæ autem *Repetitio*.

(a) *Constare non potest Jus, nisi sit aliquis Jurisperitus,*
per quem possit quotidie in melius produci. l. 2. §. 13.
ff. d. O. J.

(b) *Quæ à Jure Communi exorbitant, nequaquam sunt*
ad consequentiam trabenda. C. 28. d. R. J. 6. L. 14.
ff. d. leg.

(c) *Quoties lege unum atque alterum introductum est,*
cætera, quæ tendunt ad eandem Utilitatem, interpre-
tatione supplenda sunt. L. 13. ff. d. leg.

V. *Juris*

V. *Juris tria sunt Præcepta*: 1.) *Honeste vivendum est.* §. III. *J. b.* Quod intendit *Jurisprudencia*, non tamen ejus violatores semper coërcet. *a. l. 144. ff. d. R. J. (d) j. l. 5. C. ad Sc. Orfic. l. 18. ff. d. pæn. (e)* 2.) *Alter non lædendus est.* §. III. *J. b.* Hoc determinat *Jus Civile*, *l. 2. C. d. rescind. vend.* simulque læsionem sui vetat, cum *charitas ordinata* incipiat a se ipso; *a. l. 6. C. de servit. & aqu.* unde *Αυτοχρησίων* fraudulosam merito sua manet animadversio. *a. l. f. §. 6. ff. de bon. eorum, qui ante sent.* 3.) *Suum cuique tribuendum.* *d. §. III. J. b.*

VI. *Jus* dividitur a fine in *Publicum & Privatum.* *Publicum* principaliter *ad Utilitatem Reipubl.* spectat. §. IV. *J. b. v. l. 45. §. 1. ff. d. R. J. (f)* Unde hoc in *Academiis* hodie recte docetur. *Cap. Leop. art. 2.* Est vel *Romanum*, a *Romanis* conditum, *v. lib. 10. 11. 12. Cod.* vel *Modernum*, in *Imperio Romano-Germanico*, Statibus *Imperii* in *Communem Majestatis* adscitis, conditum. Huc pertinent 1.) *Recessus Imperii* in specie sic dicti, quorum novissimus est de ann. 1654. *v. Edit. Nov. d. A. 1692.* 2.) *Aurea Bulla Caroli IV. d. A. 1356.* 3.) *Pax profana, d. A. 1495.* 4.) *Transactio Passaviensis, d. A. 1552. confirmata R. J. d. A. 1555. §. 13.*

(d) *Non omne, quod licet, honestum est.* *l. 144. ff. d. R. J.*

(e) *Cogitationis nudæ pœnam nemo patitur.* *l. 18. ff. de pæn.*

(f) *Privatorum Conventio Juri Publico non derogat.* *L. 45. §. 1. ff. d. R. J.*

seq.

seq. 5.) Capitulationes Imperatoriæ a Carolo V. ad Carolum VI. 6.) Instrumentum Pacis Osnabrugensis & Monasteriensis *d. A. 1648.* *Privatum*, quod Principaliter ad *Privatorum Utilitatem* pertinet. Hoc præcipue *collectum* est *ex Præceptis Naturalibus*, *v. §. 3. J. b. Gentium, l. 5. ff. de J. & J. §. 2. J. d. J. N. G. & C. & Civilibus. §. IV. J. b. v. §. 3. J. d. test. ord. l. 21. C. d. testam.*

TIT. II.

*De Jure Naturali, Gentium
& Civili.*

Juris naturalis 1.) *Descriptio.* 2.) *Subjectum.*
3.) *Effectus.*

*Ex Ulp. l. 1.
§. 3. ff.
d. J. & J.*

JUS naturale est, quod natura omnia animalia docuit. Nam Jus istud non humani generis proprium est, sed omnium animalium, quæ in cælo, quæ in terra, quæ in mari nascuntur. Hinc descendit maris atque fœminæ conjunctio, quam nos Matrimonium appellamus; hinc liberorum procreatio, hinc educatio: videmus etenim cetera quoque animalia istius Juris peritia censeari.

Distinctio Juris gentium & civilis 1.) *a personis hoc jure utentibus. hinc utriusque Juris Definitio*
Realis & Nominalis.

1.) Jus autem civile a jure Gentium distinguitur: quod omnes populi, qui legibus & moribus reguntur, partim suo proprio, partim communi omnium hominum Jure utuntur. Nam *quod quisque populus ipse sibi Jus constituit*, id ipsius civitatis proprium est, vocaturque Jus civile, quasi Jus proprium ipsius